

Makro: 2022 yılında bütçe dengesi 139 milyar TL açık verdi

Aralık ayı merkezi yönetim bütçe verileri, OVP hedefleri ve faaliyetteki yavaşlamaya karşı mali duruşun aralık ayında da gevşetilmediğini ortaya koydu. Bütçe açığı aralık ayında geçtiğimiz yılın aynı dönemine kıyasla daha düşük gerçekleşirken, yılın tamamında 139,1 milyar TL ile Orta Vadeli Program'da (OVP) öngörülen tahminin (461,2 milyar TL) oldukça altında kaldı. Bu gelişmede hem harcamalarının hedefin altında kalması hem de gelirlerin hedefleri aşması etkili oldu. Faiz dışı dengede de benzer bir görünüm mevcut. Yurt dışı talepteki yavaşlamanın beklendiği kadar sert olmaması ve yurt içi talepte son dönemdeki toparlanma sinyalleri, mali alanı kullanma ihtiyacı doğurmamış görünüyor. Ancak **önümüzdeki dönemde geçmiş seçim dönemlerinde olduğu gibi seçim öncesi dönemde mali duruşun gevşeyeceği ve bu gevşemenin enflasyonist baskıları canlı tutacağı yönündeki değerlendirmelerimizi koruyoruz.** Bununla birlikte son günlerde açıklanan destek paketleri ve düzenlemeler de bu değerlendirmelerimizi teyit eder nitelikte.

- **Merkezi yönetim bütçe gelirleri, aralık ayında yıllık %96,7, ocak-aralık döneminde ise %99,9 arttı.** Bütçe gelirleri **2.802,4 milyar TL** ile OVP yıl sonu tahmininin (2.672,5 milyar TL) 129,9 milyar TL üzerinde gerçekleşti.
 - **Vergi gelirleri aralıkta yıllık bazda %89,6 artarak 211,5 milyar TL seviyesinde gerçekleşti.** Yılın tamamında ise **%102 artarak 2.353,3 milyar TL** oldu; OVP yıl sonu tahmini ise 2.269,6 milyar TL idi. Vergi gelirlerindeki artışta, kurumlar vergisindeki artış, iç talebin bir göstergesi olarak dahilde alınan katma değer vergisi ile özel tüketim vergisi öne çıktı. Vergi türlerinin detayına bakıldığında;
 - **Kurumlar vergisi** aralıkta yıllık %186,5 artışla en yüksek artış gösteren kalem oldu.
 - **ÖTV** aralıkta yıllık %162,8 artış gösterdi. Petrolden alınan ÖTV, eşel mobil sisteminin bitmesi kaynaklı bir önceki yılın düşük baz etkisiyle yıllık bazda yüksek oranlı artış eğilimini sürdürdü. Diğer taraftan, motorlu taşıtlardan alınan ÖTV %234 arttı. Dayanıklı tüketim mallarından alınan ÖTV artışında ise yıllık artış %40 oldu.
 - **Dahilde alınan KDV'nde** ise yıllık %162,6 ile belirgin artış görüldü.
 - **İthalde alınan katma değer vergisi,** kurdaki yatay seyre karşı yıllık bazda %50,6 artış gösterdi.
 - **Gelir vergisi** yıllık artışı ise %78 seviyesinde.
 - **Vergi gelirleri fiyat ve mevsim etkilerinden arındırılarak incelendiğinde ise, son iki aydır artış gösteriyor.** Aralıkta bir önceki aya %1,3 artış, çeyrek bazda ise üçüncü çeyrekte %8,7 daralmanın ardından, yılın son çeyreğinde %0,3 daralma gösterdiğini hesaplıyoruz.
- **Merkezi yönetim bütçe harcamalarındaki** artışı aralık ayında özellikle cari transferler (sosyal güvenlik vb.) ve borç transferindeki kalemlerindeki yavaşlama aşağı çekti ve yıllık artış %31 oldu. Böylece 2022 yılında harcamalar yıllık %83,4 artışla 2.941,4 milyar TL'ye ulaşırken, OVP yıl sonu tahmininin (3.133,7 milyar TL) ise 192 milyar TL altında gerçekleşti.
 - Cari transferler (sosyal güvenlik vb.) aralıkta yıllık %13,8 arttı. Bu kalem içerisinde yer alan **Mevduat ve Katılma Hesaplarının Kur Artışlarına Karşı Korunmasına (KKM)** ilişkin Giderler kalemi 973 milyon TL olarak gerçekleşirken, sene başından bu yana ise 92,5 milyar TL oldu.
 - **Borç verme kalemi** aralıkta yıllık bazda %75 azalışla 15,3 milyar TL'ye geriledi. Kasım ayının ardından aralıkta da BOTAŞ'a transfer gerçekleşmedi. Borç verme kaleminin aralık ayındaki aylık tutarının 10,5 milyar TL'si T.C. Devlet Demiryolları'na verildi. 2022 yılının tamamında ise borç transferi toplam 209,9 milyar TL oldu; BOTAŞ'a aktarılan tutar 121,4 milyar TL, TC Devlet Demiryolları'na 34,2 milyar TL, Elektrik Üretim A.Ş.'ye 11,4 milyar TL, Toprak Mahsulleri Ofisi'ne ise 10 milyar TL olarak gerçekleşti.
 - Yatırım harcamalarını da içeren **sermaye giderlerinde** aralık ayında yıllık %145 ile belirgin artış görüldü. Yılın tamamında ise %110,5 artışla 276,4 milyar TL'ye ulaştı.
 - **Mal ve hizmet alımları** da aralıkta yıllık %52, yılın tamamında %93 arttı.

- **Faiz harcamaları** aralıkta yıllık %104 artışla 18,2 milyar TL oldu. Yılın tamamında ise %72 artışla 310,9 milyar TL olarak gerçekleşti. OVP yıl sonu tahmini 329,8 milyar TL idi.
- **Bütçe harcamaları fiyat ve mevsim etkilerinden arındırılarak incelendiğinde ise, faiz dışı harcamaların** üç aylık düşüşün ardından aralıkta aylık %5,2 artış, çeyrekse bazda ise %13,8 azalış gösterdiğini hesaplıyoruz.

(milyar TL)	Aralık 2021	Aralık 2022	Yıllık % Değ.	Ocak-Aralık 2021	Ocak-Aralık 2022	Yıllık % Değ.	2022 OVP
Harcamalar	284,7	373,8	31,3%	1603,5	2941,4	83,4%	3133,7
1) Faiz Hariç Harcamalar	275,8	355,6	28,9%	1422,7	2630,5	84,9%	2803,9
- Personel Giderleri	23,7	48,1	103,4%	346,3	615,3	77,7%	
- Sosyal Gv. Kur. Devlet Primi	4,7	8,9	90,3%	57,4	96,8	68,8%	
- Mal ve Hizmet Alımları	34,0	51,7	51,9%	133,5	257,1	92,6%	
- Cari Transferler	101,6	115,6	13,8%	626,8	1126,2	79,7%	
- Sermaye Giderleri	40,4	98,9	144,7%	131,3	276,4	110,5%	
- Sermaye Transferleri	11,1	17,0	53,3%	25,5	48,8	91,5%	
- Borç Verme	60,3	15,3	-74,6%	102,0	209,9	105,9%	
2) Faiz Harcamaları	9,0	18,2	103,6%	180,9	310,9	71,9%	329,8
Gelirler	129,7	255,2	96,7%	1402,0	2802,4	99,9%	2672,5
1) Genel Bütçe Gelirleri	124,7	247,1	98,2%	1364,1	2740,6	100,9%	
- Vergi Gelirleri	111,6	211,5	89,6%	1165,0	2353,3	102,0%	2269,6
- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	2,1	4,5	110,5%	55,5	104,7	88,5%	
- Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	-3,6	2,4	-	11,3	30,9	173,2%	
- Faizler, Paylar ve Cezalar	12,4	26,2	111,0%	122,1	236,8	93,9%	
- Sermaye Gelirleri	2,0	2,0	3,9%	8,8	12,4	40,2%	
- Alacaklardan Tahsilat	0,2	0,5	230,4%	1,4	2,6	89,7%	
2) Özel Bütçeli İdarelerin Öz Gelirleri	4,5	7,2	59,8%	29,0	48,9	69,0%	
3) Düzen. ve Denet. Kurumların Gelirleri	0,6	0,9	65,0%	9,0	12,8	43,2%	
Bütçe Dengesi	-155,0	-118,6	-23,5%	-201,5	-139,1	-31,0%	-461,2
Faiz Dışı Denge	-146,0	-100,4	-31,3%	-20,7	171,8	-	-131,4

Bu rapor Akbank Ekonomik Araştırmalar tarafından hazırlanmıştır.

Ekonomik.arastirmalar@akbank.com

Çağrı Sarıkaya– Baş Ekonomist

Cagri.Sarikaya@akbank.com

Çağlar Yüncüler

Caglar.Yunculer@akbank.com

M. Sibel Yapıcı

Sibel.Yapici@akbank.com

Alp Nasır

Alp.Nasir@akbank.com

YASAL UYARI: Bu rapor ve yorumlardaki yazılar, bilgiler ve grafikler, ulaşılabilen ilk kaynaklardan iyi niyetle ve doğruluğu, geçerliliği, etkinliği velhasıl her ne şekil, suret ve nam altında olursa olsun herhangi bir karara dayanak oluşturması hususunda herhangi bir teminat, garanti oluşturmadan, yalnızca bilgi edinilmesi amacıyla derlenmiştir. İş bu raporlardaki yorumlardan; eksik bilgi ve/veya güncellenme gibi konularda ortaya çıkabilecek zararlardan Akbank TAŞ, Ak Yatırım AŞ ve çalışanları sorumlu değildir. Akbank TAŞ ve Ak Yatırım AŞ her an, hiçbir şekil ve surette ön ihbara ve/veya ihtarla gerek kalmaksızın söz konusu bilgileri, tavsiyeleri değiştirebilir ve/veya ortadan kaldırabilir. Genel anlamda bilgi vermek amacıyla genel yatırım tavsiyesi niteliğinde hazırlanmış olan iş bu rapor ve yorumlar, kapsamlı bilgiler, tavsiyeler hiçbir şekil ve surette Akbank TAŞ ve Ak Yatırım AŞ'nin herhangi bir taahhüdünü içermediğinden, bu bilgilere istinaden her türlü özel ve/veya tüzel kişiler tarafından alınacak kararlar, varılacak sonuçlar, gerçekleştirilecek işlemler ve oluşabilecek her türlü riskler bizzat bu kişilere ait ve raci olacaktır. Bu nedenle, işbu rapor, yorum ve tavsiyelerde yer alan bilgilere dayanarak özel ve/veya tüzel kişiler tarafından alınacak kararlar, varılacak sonuçlar, gerçekleştirilecek işlemler nedeniyle oluşabilecek her türlü maddi ve manevi zarar, kar mahrumiyeti, her ne nam altında olursa olsun ilgililer veya 3. kişilerin uğrayabileceği doğrudan ve/veya dolayısıyla oluşacak zarar ve ziyandan hiçbir şekil ve surette Akbank T.A.Ş., Ak Yatırım A.Ş. ve çalışanları sorumlu olmayacak olup, ilgililer, uğranılan/uğranılacak zararlar nedeniyle hiçbir şekil ve surette her ne nam altında olursa olsun Akbank TAŞ, Ak Yatırım AŞ ve çalışanlarından herhangi bir tazminat talep etme hakkı bulunmadıklarını bilir ve kabul ederler. Bu rapor, yorum ve tavsiyelerde yer alan bilgiler “yatırım danışmanlığı” hizmeti ve/veya faaliyeti olmayıp, genel yatırım danışmanlığı faaliyeti kapsamındadır; yatırım danışmanlığı hizmeti almak isteyen kişi ve kurumların, iş bu hizmeti vermeye yetkili kurum ve kuruluşlarla temasa geçmesi ve bu hizmeti bir sözleşme karşılığında alması SPK mevzuatınca zorunludur. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşterileri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler, genel yatırım danışmanlığı faaliyeti kapsamında genel olarak düzenlendiğinden, kişiye özel rapor, yorum ve tavsiyeler içermediğinden mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.

